

Angarngruppens Informationsblad

Nummer 4. 2014 Årgång 44

[www.angarngruppen.se december. 2014.

ORDFÖRÄNDEN HAR ORDET

Dags igen att börja summera ännu ett år med Angarnssjöängen och Angarngruppen. Förmodligen inte det framgångsrikaste för artjägare med sällsynheter som mål, men ändå ett givande år med många förenings- och individuella aktiviteter. Månadsrundan firade ju sin hundra gång i februari och rekorden slogs på löpande band under året både avseende deltagare och fågelarter. När detta skrivs, så har inte decemberrundan ägt rum, så låt mig därför i stället konstatera, att de elva avverkade rundorna i år har haft ett genomsnitt på drygt 26 deltagare. 2013 var motsvarande siffra knappt 23 och det tyckte vi var väldigt tillfredsställande då. Mycket glädjande, att våra exkursioner är så populära och de blir allt populärare! Tack för att Ni kommer!

Vi tänker dock inte vila på lagrarna, så nu har vi laddat upp ordentligt inför första halvåret 2015. Månadsrundor självfallet, men också en del nytt. Vad sägs om örnsparing i januari, ett par "samproduktioner" med SNF lite senare och sedan fågeltornskamp i maj. Läs hela programmet längre fram i bladet. Välkomna! Saknar Du något? Hör av Dig till oss med Dina idéer!

Styrelsen har nu diskuterat och fastställt en informationspolicy för föreningen. Inget revolutionerande, men nu är det mer strukturerat och nedpräntat, hur vi skall kommunicera med våra medlemmar och andra intressenter. Vi tänker inte ändra på våra olika kommunikationskanaler, så de blir fortsatt webbplatsen, Informationsbladet, Facebook, våra Meddelanden och Svalan samt naturligtvis historiska arkiv. Webbplatsen är vår viktigaste kanal för alla aktualiteter, men också för exkursionsrapporter och om föreningen. I princip all information på hemsidan skall vara tillgänglig för alla (viss känslig information kan kräva lösenord, som bara medlemmar får tillgång till). Facebook för snabb och "flyktig" information, medan Informationsbladet med fyra nummer per år skall innehålla mer "fyllig" läsning. Vi hörs!

Tack för i år! God Jul och Gott Nytt År och På återseende!

Gunnar Hesse
gunnarhesse@hotmail.com

Fågelobservationer vid Angarnssjö- ängen 3:e kvartalet 2014

*Observationer från Svalan sammanställt av
Andreas Viberg.*

EKE Erik Koppe, SSM Svante Söderholm, AVG Andreas Viberg, DHN Dan Henriksen, ANG Angarngruppen, SPN Stefan Paulin, JJN Jens Johansen, GDK Gunnar Dolk, BNG Björn Nordling, UIS Ulric Ilvéus, RAN Rolf Andersson, PNN Per Norlin, BBD Bertil Björklund, IML Ingegerd Marchall, TEL Tryggve Engdahl, JAG Jan Attebring, ÅÖG Åke Österberg, VNY Viggo Norrby, RSR Roland Sjölander, Oskar Wändell (OWL), JNY Jesper Norrby, PEN Peter Edvinsson, GFM Gunnel Forsström, CON Christer Olsson

Juli

1.7 Årets sista trudelutt från härmsångaren hörs i Skesta hage av VNY.

2.7 RSR har periodens första bivråk vid Olhamra. En förbiflygande storspov och 10 brushanar rastar (ANG). Året blev annars mycket mediokert vad gäller vardarfåglar.

3.7 Den morgonpigge JNY belönas med 75 grönbenor på Skestamaden, samt Angarns, för årets sista sjungande näktergal i Skesta Hage.

10.7 220 stycken tofsvipor rastar omkring sjöängen (TEL).

11.7 En drillsnäppa rastar vid Utloppet (RSR). Ortolansparven hörs sjunga en sista strof vid Hästhagen (ÅÖG, som väl även var den som först hittade ortolanerna vill jag minnas). Årets enda vaktel hörs kort av RSR vid Ådalen.

13.7 SSM räknar till 14 knipor av 1K modell och bedömer att det nog rör sig om 4 kullar. Dessutom har han en

nyligen flygg rödstjärt vid Örsta.

14.7 Hela 65 stycken storskarvar flyger förbi IML vid Midsommarberget.

19.7 RSR hör några fåtaliga knarrningar från en kornknarr vid Lundbydiket. SSM räknar desto fler sothönor i sjöängen, 171 stycken.

21.7 TEL njuter av 14 gråhägrar som flyger upp vid åsynen av en havsörn. ESN har en lockande näktergal i Skesta, och hör det sista av våra kära ortolansparvar.

26.7 JJN är ute mitt i natten och floggar ugglor med bilen. En kattuggla vid Lingsberg blir resultatet.

31.7 Hela 17 gråhägrar ses av UIS, dessutom står de visst på rad för ordningens skull.

Augusti

12.8 En kärnsnäppa rastar vid Utloppet (JAG), ca 400 tornseglare sträcker SV (EKE).

14.8 En drillsnäppa syns återigen vid Utloppet (SPN).

15.8 Även BNG har en drillsnäppa vid Utloppet. Årets samtliga drillsnäppor har för övrigt setts vid Utloppet vill jag minnas. Periodens grågåsmaximum nås med 1300 individer (SSM).

16.8 En smådopping rapporteras av JJN och UIS. Angarns säkraste lokal för stenkäck, Lingsbergs gård, levererar 3 stycken till AVG. Dessutom finns ca 20 törnskator, de flesta 1K, runt sjöängen (AVG).

20.8 Hela 30 gulärlor rapporteras sträckande av BNG.

Fortsättning sidan 3

Fortsättning från sidan 2.

23.8 UIS har höstens första blåhakar vid Kustamaden. Blåhake rapporteras sedan under 16 dagar. En gås först rapporterad som megarariteten fjällgås ses sträcka V. I efterhand är obsen i Svalan dock ändrad till artbestämning osäker, dvs det kan alltså ha rört sig om en blåsgås (GDK, RSR). JJN har i alla fall utan tvekan ca 50 rastande gulärlor, och UIS ser en mosnäppa vid Kustamaden.

24.8 Backsvalor ses i princip dagligen sista veckan i augusti med som mest 4 ex (AVG). SSM har dessutom 6 fisktärnor sträckande mot SV, samt 360 rastande krickor. DHN har periodens överlägset bästa vadarflock med 2 kustpipare sträckande tillsammans med 13 myrspovar. Årets sista svartvita flugsnappare rapporteras av CON.

25.8 BBD har en mosnäppa födosökande vid Kustamaden.

26.8 SSM drämmer till med en mot SV sträckande skrântärna på eftermiddagen.

27.8 Silltrut är svår på sommaren i Angarn, men AVG har en överflygande vid Utloppet på kvällen. JAG har dessförinnan en rastande storspov vid Kustamaden.

28.8 RSR ser en ensam myrspov flyga förbi vid Klosterbacken.

29.8 3 stycken kärnsnäppor ses av PNN och SPN vid Kustamaden. PNN har dessutom en sträckande myrspov från Örsta.

30.8 Höstens första gransångare rapporteras av OWL från Olhamra.

31.8 AVG ser från Midsommarberget 3 sträckande kustpipare i sommarträkt över Kusta. RSR rapporterar en turkduva förbiflygande vid tältholmen.

September

1.9 Hela 8 lärkfalkar ses jaga insekter över sjöängen av PEN.

3.9 Starten på en fin höst för blå kärnhök inleds med en snygg adult hane som sträckte SV tidigt på morgonen (AVG). Därefter är blåhök i princip daglig månaden ut. En lappspurv och hela 15 enkelbeckasiner ses av ANG, årets sista gök rapporteras av AVG från Klosterbacken.

4.9 Periodens högsta antal skedänder, 9 stycken, räknas av SSM.

6.9 Första veckan i september är bra för rödstrupig piplärka. RAN rapporterar som mest 3 stycken detta datum, och dessutom ett 50-tal rastande skogsduvor.

7.9 RSR rapporterar en sträckande pilgrimsfalk från Örsta. Midsommarberget knata runt på leran vid Kustamaden (AVG m.fl.)

17.9 Höstens första gråsiska rapporteras av BNG och SPN från Midsommarberget. AVG har stora mängder sträckande ladusvalor på eftermiddagen, minst ett tusental.

18.9 RSR har periodens sista bivråk vid Kusta. SSM rapporterar 11 rastande brushanar.

19.9 Höstens första stenfalk ses av SSM, och dessutom räknar han in periodens högsta antal tofsvipor, 430 stycken.

20.9 Korsnäbbar har generellt varit svåra i år, men SPN har 16 stycken av den mindre varianten sträckande SV. Dessutom ser han 2 stenknäckar rasta kort vid Örsta. VNY har en förbiflygande pilgrimsfalk vid Midsommarberget, samt 5 sträckande stjärtänder. UIS satsar i stället på kvantitet och rapporterar 500 starar rastande på Kustaåkern.

Fortsättning sidan 4.

Fortsättning från sidan 3.

21.9 Årets sista blåhake och fiskgjuse rapportereras av VNY. EKE slår till med en sträckande större piplärka, samt 3 rastande lappsparvar mellan Byksberget och Lundbydiket.

23.9 Höstens andra stenfalk ses av AVG jaga småfågel vid Rökarbacken, GDK har 75 sträckande sädgäss och även samma antal vitkindade. Högst antal rapporterade tranor under perioden blir 95 stycken (AVG).

24.9 Höstens första fjällvråk ses av SPN.

26.9 CBM har en sträckande kungsörn (1K) dagen innan Angarngruppens sträckräkningsdag.

27.9 Angarngruppens sträckräkning ger bla 83 bofinkar, 3 duvhökar, 14 sparvhökar, en stenfalk och 14 sädesärlor. Periodens högsta antal rastande snatteränder blir 80 stycken (GFM).

28.9 Periodens enda havstrut ses förbi-flygande av EKE. En adult hane pilgrimsfalk som sträcker mot SV rakt över sjöängen gläder många, och DHN fick även fina bilder på den. Dessutom ses 2 silltrutar (EKE, AVG).

28.9 Periodens högsta antal fjällvråk, 20 stycken sträckande SV, rapportereras av DHN.

Nästa nummer av infobladet

kommer ut i februari månad.

Manusstopp: 30:e januari 2015.

*Välkommen med manusförslag
och bilder. Sänd detta till:
bo.hedenstedt@telia.com*

Vargrapport, oktober 2014

Det finns ett antal rapporter om varg från Vallentuna och Rialaskogarna under hösten. Ingen har kunnat bekräftas vara varg, men det kanske ändå är dags att hålla ögon och öron öppna.

Observationerna är mycket utspridda i Täby – Vallentuna – Österåker – Norrtälje. Däremot verkar det ha funnits en varg tillfälligt på Ekerö 14 april och sannolikt på sydsidan av Mälaren dagen innan och i Södertälje kommun 24 april.

23-24 november verkar en varg ha rört sig norrut från Huddinge: 23.11 kl. 23:30 Gladökvärn; 24.11 kl. 03.00 Stenhamra/Ekerö k:n; 2.11 06:30 norr om Upplands-Bro.

Den 30 november säger sig en observatör ha sett en ungvarg med sändare längs vägen mellan Riala och Ledinge trafikplats. ”Vällebjärnen”, som Stockholms län delar med Uppsala län, finns fortfarande i livet.

Spår säkrades under sommaren vid Gråska, väster om Rv 76 (nära länsgränsen mot

Uppsala län). Det finns även andra björnobservationer, men i samtliga fall rör det sig med stor sannolikhet om förväxling med vildsvin (en stor galt blir väldigt björnlik i skymningen).

Lo finns här och där. De rådjurskadaver och dödade får som ibland rapportereras in till rovobs.se som rester av en vargmåltid, är nog i de allra flesta fallen lo-rivna. Ett rivet rådjur har t.ex. hittats vid Hakungekrossen, på östra sidan av Garnsviken. Ett älgkadaver som hittades väster om Vada kyrka, kan vara rester efter det senaste vargparet som försvann i mars förra året.

/Hans-Georg Wallentinus

Inventeringsåret 2014

Svante Söderholm avslutade 2013 sin omfattande och mångåriga inventering av flertalet av de fågelarter som häckar vid Angarnssjöängen. Svante inventerade 25 av de ca 30 årligen inventerade arterna vid sjöängen.

Under 2014 har det inte varit möjligt att inventera alla dessa 30 arter men genom att fördela inventeringsarbetet på ett flertal personer har vi kunnat inventera tillräckligt många av de arter som visar Angarnssjöängens tillstånd som en viktig fågelokal. Under hösten 2013 utförde Länsstyrelsen naturvårdsåtgärder ute i sjöängen i form av fräsning av vegetationen utanför Klosterbacken, vid Utloppet och på maden utanför Skesta hage – Stora Ekhammaren. Detta betydde mer gynnsamma förhållanden för simänder, skrattnås och vadare under våren 2014.

Årta, skedand och brunand inventerades av Ulric Ilvéus. Inventeringen visade att tre par årta häckade liksom fem par skedand och ett par brunand. 2013 års inventering gav följande antal i samma ordning två, tre respektive ett par. En viss ökning för simänderna 2014 medan dykanden brunand har det svårt vid Angarnssjöängen liksom på andra håll inom utbredningsområdet i landet.

Den svårinventerade **småfläckiga sumphönan** inventerades av Jens Johansson. Han fann att fyra stationärt revirhävande fåglar var ett rimligt antal vid sjöängen 2014. Förkomsten brukar variera mellan åren och någon tydlig tendens går inte att utläsa. Angarnssjöängen är vanligtvis den bästa lokalen för arten inom länet.

Sven Faugert inventerade den **mindre strandpiparen** och fann att tre par var säkra häckare vid sjöängen under 2014. De nyfrästa maderna utanför Klosterbacken och Skesta hage var klara häckplatser liksom det betade området vid Lundbydiket. Möjligen kan det ha varit fråga om ytterligare ett par vid Utloppet men det var svårbedömt då arten är rörlig av sig.

Tofsvipan inventerades av Kjell Eriksson och fräsningen av ovan nämnda mader medförde en klar ökning för vipan. 20 par häckade ute i sjöängen 2014. Inventeringen 2013 visade på 12 häckande par.

Mikael Johansson inventerade **rödbena** och **skrattnås**. För rödbenas del konstaterades tre häckande par vilket var ett par mer än vad som varit fallet vid sjöängen sedan 2009. Även för rödbenan skapade fräsningen ytterligare en lämplig häckplats för arten.

Skrattnåsen har häckat mycket fåtaligt vid Angarnssjöängen under senare år och under 2013 uteblev den helt.

Fräsningen av vegetationen utanför Skesta hage och bort mot Stora Ekhammaren, under hösten 2013, medförde att tämligen stora klarvattenytor skapades, vilka bildade en barriär in mot strandlinjen. Detta medförde att under våren 2014 började skrattnåsar bygga bon och häcka ute i sjöängen utanför denna skyddande vattenbarriär.

En skrattnåskoloni uppstod också utanför maden mellan Byksberget och Lundbydiket. Dessutom påbörjade några par bobygge ute i sjöängen nedanför Sommarstugeområdet. Totalt 215 skrattnåspar fanns häckande vid sjöängen kring månadsskiftet april-maj.

När sedan Angarnssjöängens vattenstånd började sjunka undan under senare delen av maj, enligt fastställd vattendom, övergav samtliga skrattnåsar sina bon och häckplatser ty nu kunde t.ex. rävar komma ut till kolonierna tämligen torrskodda.

Ängsoplärka, gulärta och **buskskvätta** inventerades av Kjell Eriksson. Sju par ängsoplärka konstaterades häcka – antalet har hållit sig tämligen konstant sedan åtminstone 15 år tillbaka. Det har varit fråga om något eller några par mer eller mindre genom åren.

Fortsättning sidan 6.

Fortsättning från sidan 5

Gulärulan har haft en nedåtgående trend sedan 2007, med ett genomsnitt av 13 häckande par under dessa sju år men nådde åter över 20 par under 2014. Årets totalsiffra på maderna kring sjöängen blev 21 par.

Ökningen var inte relaterad till de frästa områdena ty gulärulorna häckade och födosökte som vanligt på de mindre hårt betade maderna som inte bearbetats. Dessa mader har åtminstone synbarligen inte förändrats något under senare år. Ökad överlevnad i samband med flyttningen eller goda förhållanden i övervintringskvarteren kan kanske vara en orsak till artens ökning 2014.

Elva **buskskvättepar** konstaterades häcka 2014 vilket är nära genomsnittet för 2000-talets tolv par. Antalet par kan dock variera en hel del mellan åren.

Förutom häckfågelinventeringar vid Angarnssjöängen har som vanligt flera **punkt ruttinventeringar** utförts vid Angarn och i Vallentunatrakten, vilka ingår i svensk fågeltaxering, som övervakar den svenska fågelfaunan.

Vinterfågelräkningen har genomförts en gång i månaden under vinterhalvåret efter en fastlagd rutt vid Angarn med 20 stopp i olika biotoper där fåglarna räknas och bokförs under fem minuter.

En sådan fastlagd rutt utfördes också under häckningstid i början av juni från Lindholmen med start vid Storsjön och vidare ned till Angarn med sista punkten i Skesta hage. Den årliga och rikstäckande **Standardrutten** utfördes som vanligt i början av juni vilken är fastställd till området NO om Vadaängen. Denna rutt utgörs av en kombination av punkträkning och linjetaxering och biotopen här består i huvudsak av risig skogsmark. Ovan nämnda ruttinventeringar utfördes av Kjell Eriksson.

Vid pennan/Kjell Eriksson

Angarngruppens medlemskväll 2: a oktober 2014.

Ingemar Lind, den långsamme filmaren.

Kvällen inleddes med att från fotografens varma säng, tidigt på morgnarna, uppleva vårens ankomst, genom en allteftersom bredare fönsterspringa i sovrummet. Smal fönsterspringa – sångsvanens och tranans ropanden. Bredare fönsterspringa – bergfinkens bråkanden och lövsångare flöjtanden. Och däremellan vindens ljud och andra läten från den omgivande fjälldalen. Efter ett personligt mellanspel av fotografen själv, berättande om sig och sin plats i naturen, tillsammans med kamera och bandspelare, fick vi en introduktion till "långfilmen". Lång därför att det ibland tillsynes inte händer så mycket. Det är ingen "action" med illustrerande musik. Vi får istället hela upplevelsen av olika situationer. Som att se silvertärnans unge sakta smälta sin måltid, med halva fisken utanför. Magstarkt – får en något annan betydelse. Svärtornas spel och ejderns långa "malmtåg" fastnade också i minnet. Skärgården skildras mellan fjärdens islossning till läggning. Från åtta meter uppträngda isvallar till pannkaksisens skavande om hösten. Ett halvt år långt från den sköna sängen i fjälldalen. Istället ett gömsle med drag. Vi fick se Nordisk vildmark, Skärgård. Det kommer mer säger Ingemar...

Vid pennan Björn Nordling.

Programöversikt Vinter- vår- försommar 2015.

Första onsdagen i varje månad: Rundvandring vid Angarn(eller annan lokal om det är något intressant på gång) för daglediga. Samling vid parkeringen Örsta kl.07.30
December/ Januari start kl.08.30

Onsdag 7 januari Månadsrunda.
Örsta kl 08.30 (obs: vintertid)
Värd: Kjell Eriksson.

Lördag 24 januari.
Örnexkursion
Ulric Ilveus och Stefan Paulin.
Tid och plats meddelas senare på hemsidan.

Onsdag 4 februari Månadsrunda.
Örsta kl. 07.30.
Värd: Karin Hendahl.

Torsdag 12 februari. ”Nordiska nätter” i samarrangemang med SNF.
(Troligen Mathiasgården) kl. 19.00.

Onsdag 4 mars Månadsrunda.
Örsta kl. 0730.
Värd: Björn Nordling.

Torsdag 5 mars-torsdag 26 mars.
Angarngruppen ställer ut på Vallentuna Bibliotek (kulturhuset).

Måndag 16 mars. Årsstämma?
Mathiasgården (trolig lokal) kl. 19.00.
**Detta datum och plats är preliminärt.
Ha därför koll på hemsidan respektive februari månads Informationsblad.**

Lördag 28 mars.
StOF exkursion Angarn.
Örsta kl. 07.30.
Ledare: Stefan Paulin.

Onsdag 1 april Månadsrunda.
Örsta kl. 07.30.
Värd: Stefan Paulin.

Lördag 18 april Sträckräkning.
Ledare: Stefan Paulin och Andreas Viberg.
Tid och plats meddelas senare.

Lördag 25 april. SNF exkursion.
Örsta kl. 07.30.
Ledare: Stefan Paulin.

Lördag 2 maj Sitt o glo.
Örsta kl 00.01—xxxx
Ledare: Björn Nordling.

Onsdag 6 maj. Månadsrunda.
Örsta kl. 07.30.
Värd: Björn Nordling.

Lördag 9 maj. Fågeltornskampen.
Ledare :Stefan Paulin.
Tid och plats meddelas senare.

Lördag 9 maj. StOF exkursion.
Ullna strand(A1) samling kl.06.00 vid Vägs ände i skogskvarteren Arninge.
Ledare: Sonia och Hans-Georg Wallentinus.
I övrigt:se StOF.s hemsida.

Onsdag 3 juni. Månadsrunda.
Örsta kl. 07.30.
Värd: Stefan Paulin.

Fredag-lördag 12-13 juni. Nattsångare.
Örsta kl. 21.30.
Värd: Hans-Georg Wallentinus.

Onsdag 1 juli. Månadsrunda.
Örsta kl. 07.30.
Värd: Tryggve Engdahl.

Söndag 12 juli. Fjärils och växtexkursion.
Skesta P kl. 10.00.
Värdar: Gunnar Hesse och Hans-Georg Wallentinus.

Att rapportera annat än fåglar.

Går det att arta, går det att rapportera.

Ju fler arter vi rapporterar, desto bättre bild kan man få av hur många arter som lever i vårt närområde. Genom att rapportera in flera arter, så blir en sökning i Nya Artportalen mer komplett och visar mer korrekt, vilka arter som finns i området. Som exempel kan jag nämna att svampen Stolt fjällskivling, som inte alls är någon sällsynt svamp, blev rapporterad för första gången någonsin i Vallentuna den 26 oktober 2014. Tidigare visade en sökning i Nya Artportalen inga fynd i Vallentuna. Därför är det viktigt att rapportera även vanliga arter. för att få bättre kunskap om artrikedomen runt Angarnssjöängen.

Självklart är ju en fälthandbok med de arter man ska rapportera att föredra, men om man inte har någon till hands, så har ju Internet en del att ge på området.

Jag har satt ihop lite länktips på Angarngruppens hemsida, som förhoppningsvis ger mer smak och nyfikenhet att rapportera mera.

När man tror sig ha ett hum om vilken art man sett, kan man kolla vilka arter i samma familj, som finns påträffade i Sverige sedan tidigare, och jämföra arterna för att komma närmare en korrekt artbestämning.

Om man inte är säker i sin artbestämning, ska man rapportera med frågetecken för osäker artbestämning, alternativt låta bli att rapportera den gången. Om man tror sig åtminstone vara säker på vilken familj arten hör till, går det bra att rapportera bara familjen. Att rapportera sitt fynd med bild, ger även andra rapportörer på Nya AP möjlighet att kommentera och eventuellt föreslå art.

Angarngruppen har ju även en Facebooksida där man kan ställa frågor till andra ”angarniter”.

Väl mött i markerna.

Jens Johansen

SJÖÄNGENS NATURVÅRD OCH LITE TILL.

Vattenreglering. Diagram över vattenståndsvariationen finns att följa på vår hemsida. Från maj till augusti har vattenståndet legat mycket nära det ideala under hela perioden. Under hösten har nivån hållits på en lägre nivå, på grund av planerad reparation av dammkrönet. Arbetet har skjutits upp till augusti 2015.

Årets bete. I fällorna i/vid Örsta, Lingsberg och Hacksta har betet varit tillfredsställande, medan Skesta- och Olhamraområdet, som tidigare, ej haft tillfredsställande betestryck.

Leder. En trasig spångdel vid Grävlingholmen har nu lagats. Angarngruppen har tagit upp med länsstyrelsen att gräs, brännässlor o dyl längs spångerna, behöver röjas på sensommaren och att övergången öster om dammen mellan Hacksta och Skesta, behöver justeras och lagas så den är lättare att passera. Några gångrister har bytts ut under året. Vägvisningen och markeringen av fågelskyddsområdet har också restaurerats.

Betet 2015

Länsstyrelsen har diskussion med djurhållare om nästa års bete. Problemet är att hitta tillräckligt med djur, som inte behöver långa transporter.

Skogen. Den tidigare planerade restaureringen av Midsommarberget, Skesta hage och tältholmen kan eventuellt bli lättare att genomföra. Naturvårdsverket har ändrat sin inställning till genererade intäkter av avverkningar, vilket eventuellt kan medföra att planerade restaureringar kan genomföras under 2015. Mer om vad det innebär kommer förhoppningsvis i nästa nummer.

Gärdesgården i Skesta har kollapsat. Restaurering sker tidigast 2015 pga tidsbrist.

Ladan vid naturcentrum har rivits pga olycksrisk och marken städats. På det lilla huset i backen har tegeltaket lagats och trädet bredvid ansats.

Fortsättning sidan 9.

Fortsättning från sidan 8.

Pengar. För att få en uppfattning om hur möjligheter till restaureringsarbeten är, kan nämnas att Naturvårdsverket fördelar pengarna till länsstyrelserna och i Stockholms fall är budgeten på 11,5 Mkr. Det ska fördelas på 140 st naturreservat, naturminnen o dyl i länet. 6,5-7,0 miljoner av dessa är förvaltning, löner.

Lekplatsen vid Örsta. Arbetet påbörjas tidigast 2015.

Parkeringsmöjligheter. En volt för hästar har anlagts i Örsta av markägaren. När den ordinarie parkeringen inte räcker till på våren, kan hästvolten bli en tillfällig parkering. OBS endast när det är anvisat.

Fågelmatningen. Startade när korna åkte hem i slutet på oktober och pågår tills vidare. Planer finns på ytterligare utfodringsplats vid Midsommarberget.

Naturkartan.

"Appen" där Angarnssjöängen är med, kommer i höst. I den kommer det bli möjligt för oss att annonsera kommande händelser i anslutning till sjöängen. Naturkartan är din guide till naturen! Välkommen ut i Sveriges natur! Här hittar du vandringsleder, naturreservat och massor av andra spännande och vackra platser att besöka. En "app" betyder att du kan ladda ner naturkartan på mobiltelefon eller läsplatta och söka på innehållet.

Vägen dit naturkartan.se
Natursektionen

Björn Nordling

Så fort flyger sädgässen

Lördagen den 13 september 2014 genomfördes riksmästerskapen i tomtskådning över hela landet. Från Angarngruppen deltog undertecknad och Stefan Paulin på sina respektive tomter i Svistaområdet söder om Brottbys, respektive på Adolf Lemons väg i Täby kyrkby.

Klockan 19 minuter över nio passerade en flock på nio sädgäss med sydvästlig kurs rakt över huvudet på mig. Sju minuter senare passerade samma flock en bit söder om Stefans tomt. Här skulle det alltså vara möjligt att grovt bestämma fåglarnas flyghastighet, även om sträckan inte var så lång, bara 12 kilometer.

I våras skrev jag i Fåglar i Stockholmstrakten om de två mindre sångsvanar som rastade i Utloppet. Undersökningar har visat att gäss och sångsvanar flyger ungefär lika fort, med klockade hastigheter mellan 60 och 100 km/t. För att hinna till Angarnområdet från Västkusten under morgonen, har deras flyghastighet måst ligga i detta hastighetsområde.

I det här fallet klockades gässen för sju minuter på sträckan 12 km, vilket ger en hastighet mot mark på drygt 100 km/t. Samtidigt blåste det ca 5 m/s rak medvind. Det innebär en extra fart på knappt 20 km/t. Även om tiden kan ha varit några sekunder fel hit eller dit, så kan vi ändå konstatera att gässens egen flyghastighet var 80 ± 10 km/t.

/Hans-Georg Wallentinus

**En riktigt God Jul
Och Gott nytt Skådarår
Önskar
RED.**

Angarngruppens uggleholkar.

Angarngruppen har 11 holkar runt Angarnssjöängen för ugglor av olika arter. Holkarna sattes upp åren 2004-2009 av inventerarna Kjell Eriksson, Hasse Nordin, Stefan Paulin, Sören Lindén, Rudi Edelberger

Runt Angarnssjöängen sitter
5 Kattuggleholkar, varav en ny uppsatt 2013
1 Pärluggleholk
3 Sparvuggleholkar
Utöver dessa finns det en holk för Kattuggla och en för Sparvuggla som behöver repareras för att fungera.

Utöver holkarna runt Angarnssjöängen finns i projektet 11 aktiva holkar i Tärnanområdet och några som behöver renovering. I Kårstaskogen öster om sjön Sparren, sitter 4 holkar, vi inte hunnit med att besöka än.

2012 tog jag tag i projektet igen med hjälp av Micke J. Vi har försökt att ta oss runt till alla holkar i projektet för att fotodokumentera, kontrollera att de sitter kvar och för att rensa och renovera de som har behov av det.

Micke J, Ulrik I och jag har varit runt till alla holkar som sitter runt Angarnssjöängen utom en, för att rensa dom och leta efter spår av ugglor. Den sista holken vi behöver rensa sitter bortom jaktstugan, och de gånger vi varit på väg dit, har det varit jakt i skogen så vi har avvaktat med den.

Då ugglorna inte tar in något eget bomaterial så vi lägger in nytt efter att vi rensat ut gammalt.

Vi använder motorsågspån av lövträ, fint kutterspån och i mån av tillgång gammal myrstack.

Vid höstens holkrundor upptäcktes tyvärr att pärluggleholken varit övernattningslägenhet för mård. Mården hade lagt två avföringshögar på taket till holken och dragit in ett kvadratdecimeter stort stycke älghud till kudde, som han måste ha hittat på någon slaktplats efter höstens jakt.

De sparvuggleholkar vi besökt är ofta fyllda med mossa, då mesarna gärna flyttar in i dem.

Jag har även under året tillverkat två nya sparvuggleholkar, som kommer att sättas upp så fort tillfälle ges.

Vid pennan Jens Johansen.

Bofinksträcket 27 september 2014

Vid Angarngruppens sträckräkningar bemanas några platser nordost och sydväst om Angarnssjöängen, samt – naturligtvis - någon lokal vid sjöängen, oftast Lundbydicket. Den 27 september i år var det ganska kraftig sydvästlig motvind för de fåglar som kom från nordost.

Det medförde att sträcket var ganska begränsat. Under räkningen fanns skådare (räknat från nordost) vid f.d. torpet Sundbyberg i Brottbys, Lundbydicket, Högdalatippen och Hagby ekopark.

Det enda sträck som kom upp i någon nämnvärd numerär var det av bofinkar. De flesta av dem (182 fåglar) räknades in vid Sundbyberg, lägst antal (bara 3) i ekoparken. En förklaring till de stora differenserna (se totalantal i figuren) anser Stefan Paulin kunna vara att bofinkar i motvind väljer att sträcka mycket lågt, ofta under trädtopphöjd och därför aldrig observeras från en hög, öppen plats, som Hagby ekopark.

Vårt intryck vid Sundbyberg var att Stefans förmodan stämde, finkarna kom oftast lågt, frekvent under trädtopphöjd och i gläntor mellan trädgrupper.

Typiskt är också att det noterades mer än dubbelt så många bofinkar vid det relativt skyddade Sundbyberg än i den öppna Angarnsänkan, sex kilometer längre mot sydväst.

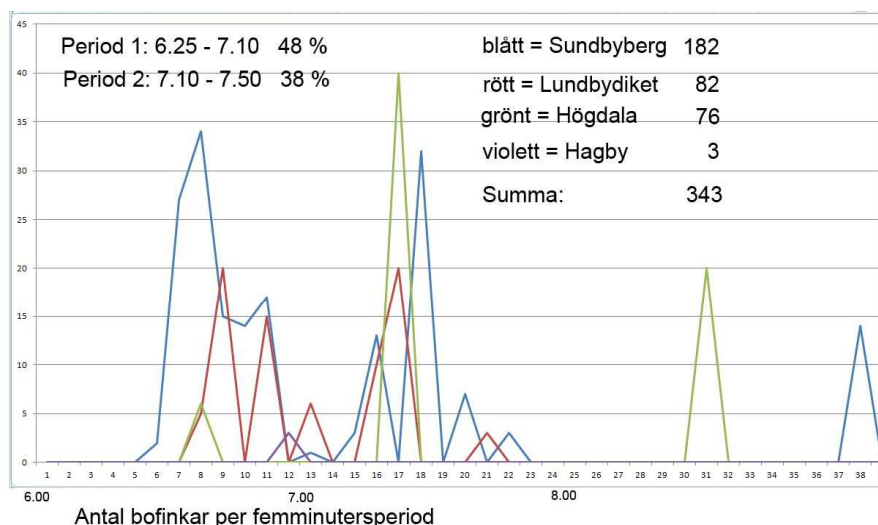
Det sträck som förekom var heller inte jämnt fördelat över morgonen, utan figuren visar att sträcket var tydligt uppdelat i två perioder, den första från ungefär 06.30 till 07.00, den andra från ungefär 07.15 till strax före kl. 08.00.

De här två omgångarna har säkert sin grund i att fåglarna övernattat på olika platser i Roslagen. En försiktig gissning skulle kunna vara att den först gruppen övernattat i närområdet och till i höjd med Norrtälje, medan den andra gruppen kan ha kommit över Östersjön dagen före och övernattat nära kusten.

Då har jag räknat med att bofinken flyttar med en hastighet av högst 40 km/t. Några fåglar hade sannolikt inte kommit över från Åland under morgonen i den rådande vinden, i så fall skulle de anlänt senare under förmiddagen.

Något sådant inträffade t.ex. den 30 september 2005 då Svante Söderholm räknade in över 16 000 bofinkar som sträckte förbi Angarnssjöängen mellan kl. 11 och 15. Samtidigt hade jag, med en mycket smalare observationssektor, under två timmar från kl. 12 ca 1 500 finkar som passerade förbi Sjöbacken.

/Hans-Georg Wallentinus

Notiser från kassören.

Avisering av årsavgift per e-post
Tillsammans med infoblad nr 4 för året
skickas även avi för årsavgiften 2015 ut. In-
för kommande år vill jag påminna om möj-
ligheten att avstå från pappersavi. Betalar
man via Internet, räcker det med uppgifter
om belopp och konto. Detta kan med fördel
meddelas via epost.

Till dig som inte tänkt på denna möjlighet
ställer jag frågan:
Kan du tänka dig att få årsavgifts-avi distri-
buerad **per e-post** i stället för inbetalnings-
blankett?

Informationsbladet per e-post

Idag är det lite under 150 av föreningens
medlemmar får idag informationsbladet ut-
skickat per e-post. Det är fler än varannan
medlem och det innebär en väsentlig bespa-
ring av både pengar och arbete. Men det kan
bli ännu fler och kanske har någon missat
möjlighet. Därför ställer jag den obligatoris-
ka frågan:

Kan du tänka dig att få informationsbladet
distribuerad **per e-post** i stället för 'i
pappersform'?

Om du accepterar något av eller båda alterna-
tiven ovan, ber jag dig kontakta underreck-
nad. Ange då vad som ska distribueras via e-
post och adress för detta.
Tack!

/Stefan Paulin
08-510 11927
0702-27 45 13
stefan.paulin@swipnet.se

Angarngruppens styrelse.

Ordförande: Gunnar Hesse
tel. 070 -5566634.
gunnarhesse@hotmail.com

Vice ordförande Hans-Georg Wallentinus
tel. 08-510 104 31
hans-georg.wallentinus@conec.se

Sekreterare: Ulric Ilvèus
tel. 073-9600557
ulric@ilveus.se

Kassör: Stefan Paulin,
tel.08-510 119 27,
stefan.paulin@swipnet.se.

Inventeringssektionen: Kjell Eriksson,
tel. 08-847069.
kjell.eson@comhem.se
Andreas Viberg tel.076-5261467
andreas.h.viberg@gmail.com

Naturvårdssektionen: Björn Nordling.
tel. 070-5804406 bjorn.n@ownit.nu
Carl-Johan Ståhlgren tel. 073-5420975
cstahlgren@hotmail.com

Informationssektionen: Bo Hedenstedt
tel. 08-54061484/ 073-5918255
bo.hedenstedt@telia.com.

Anders Barkengren
tel. 070-4851645.
anders.barkengren@gmail.com

Övriga ledamöter:
Karin Hendahl tel.070-6260901
karin_hendahl@hotmail.com
Kerstin Nordenadler. tel. 072-2409355
Kerstin.nordenadler@gmail.com

Webbmästare:
Carl-Johan Ståhlgren

Föreningens hemsida: [http://
www.angarngruppen.se](http://www.angarngruppen.se)